

Sygnatura akt I1 Ca 262/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 02-09-2016 r.

Sąd Okręgowy w Koninie, I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Iwona Złoty

Sędzia SO Ewa Kozłowska

Sędzia SO Aleksandra Bolczyk – spr.

Protokolant: st. sekr. sąd. Magdalena Radziemska

po rozpoznaniu w dniu 02-09-2016 r. w Koninie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. C., M. C. (1), M. C. (2) i J. C.

przeciwko (...) Bankowi Spółdzielczemu w M.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Rejonowego w Turku

z dnia 27 kwietnia 2016r sygn. akt I C 775/ 15

I. Zmienia zaskarżony wyrok :

- w punkcie 1 w ten sposób, że pozbawia wykonalności tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu upominawczym przez Sąd Rejonowy w Turku w dniu 25 kwietnia 2005r w sprawie o sygnaturze akt I Nc 19/05 w części zasądzonej od powodów na rzecz pozwanego odsetki ustawowe od kwoty 12.766,00 zł (dwanaście tysięcy siedemset sześćdziesiąt sześć złotych) za okres od dnia 26 maja 2005r do dnia 5 października 2012r i oddala powództwo w pozostałym zakresie,

- w punkcie 2 w ten sposób ,że znosi między stronami koszty procesu .

II. Oddala apelację w pozostałej części .

III. Znosi wzajemnie między stronami koszty procesu w instancji apelacyjnej .

Ewa Kozłowska Iwona Złoty Aleksandra Bolczyk

Sygn. akt I 1Ca 262 /1 6

UZASADNIENIE

Powodowie A. C., M. C. (1), M. C. (2) i J. C. wnieśli o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego – nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy w Turku w dniu 25 kwietnia 2005 roku w sprawie o sygn. akt I Nc 19/05 zaopatrzonego w klauzulę wykonalności z dnia 15 listopada 2005 roku. Ponadto wnieśli o zasądzenie na ich rzecz od pozwanego na rzecz każdego z powodów kosztów procesu , w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi pozwany (...) Bank Spółdzielczy w M. wniósł o oddalenie powództwa jako bezzasadnego oraz zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2016r. Sąd Rejonowy oddalił powództwo i orzekł o kosztach procesu .

U podstaw rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego legły następujące ustalenia faktyczne i wywody prawne .

Na podstawie weksła wystawionego w M. w dniu 7 października 2004 r. na kwotę 12.766 zł płatnego dnia 9 marca 2005 r. w M., opatrzonego klauzulą bez protestu A. C. i M. C. (1) jako wystawcy weksła oraz M. C. (2) i J. C. jako poręczyciele zobowiązali się zapłacić solidarnie (...) Bankowi Spółdzielczemu w M. kwotę 12.766 zł z odsetkami ustawowymi 13,50% od dnia 10 marca 2015 r. i kolejnymi odsetkami ustawowymi w stosunku rocznym do dnia zapłaty.

W dniu 1 kwietnia 2005 r. (...) Bank Spółdzielczy w M. wniósł do Sądu Rejonowego w Turku przeciwko A. C., M. C. (1), M. C. (2) i J. C. pozew o zapłatę kwotę 12.766 zł z odsetkami ustawowymi 13,50% od dnia 10 marca 2015 r. i kolejnymi odsetkami ustawowymi w stosunku rocznym do dnia zapłaty. Nakazem zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z dnia 25 kwietnia 2005 r., sygn. akt I Nc 19/05 Sąd Rejonowy w Turku nakazał pozwany A. C., M. C. (1), M. C. (2) i J. C., aby zapłacili solidarnie (...) Bankowi Spółdzielczemu w M. kwotę 12.766 zł z odsetkami ustawowymi 13,50% od dnia 10 marca 2015 r. i kolejnymi odsetkami ustawowymi w stosunku rocznym do dnia zapłaty oraz kwotę 2.663,40 tytułem kosztów procesu w tym kwotę 2.415 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Nakaz zapłaty wraz z odpisem pozwu z załącznikami i pouczeniem o sposobie i terminie zaskarżenia doręczono skutecznie A. C., M. C. (1), M. C. (2) i J. C.. Pozwani, a powodowie w niniejszej sprawie nie wnieśli w ustawowym terminie sprzeciwu od powyższego nakazu zapłaty. Powyższy nakaz zapłaty uprawomocnił się w dniu 25 maja 2005 r.

Wnioskiem z dnia 8 listopada 2005 r. (wpływ do Sądu 14 listopada 2005 r.) (...) Bank Spółdzielczy w M. wniósł o doręczenia nakazu zapłaty z dnia 25 kwietnia 2005 roku wydanego w sprawie o sygn. akt I Nc 19/05 opatrzonego klauzulą wykonalności. Postanowieniem z dnia 15 listopada 2005 r. Sąd Rejonowy w Turku nadał nakazowi zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym z dnia 25 kwietnia 2005 r., sygn. akt I Nc 19/05 klauzulę wykonalności.

Sąd Rejonowy ustalił ponadto ,że wnioskiem z dnia 30 września 2015 r. (wpływ do komornika sądowego w dniu 5 października 2015 r.) wierzyciel (...) Bank Spółdzielczy w M. wystąpił do Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Turku E. S. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego przeciwko A. C., M. C. (1), M. C. (2) i J. C.. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w Turku E. S. działając w oparciu o wydany tytuł wykonawczy zawiadomił dłużników o wszczęciu postępowania egzekucyjnego, wezwał ich do stawienia się w kancelarii komornika i zobowiązał do wypełnienia i przedłożenia oświadczenia o stanie majątkowym w trybie art. 801 k.p.c. Dłużnicy A. C. i M. C. (1) powyższe zawiadomienia i wezwania otrzymali w dniu 7 października 2015 r., a J. C. i M. C. (2) w dniu 8 października 2015 r. Komornik na podstawie przedmiotowego tytułu wykonawczego egzekwuje należność główną w kwocie 12.766 zł, odsetki wyliczone na dzień 5 października 2015 r. w kwocie 15.301,53 zł, koszty procesu w kwocie 2.669,40 zł, koszt adwokackie w postępowaniu egzekucyjnym w kwocie 600 zł, koszty wywiadów, zapytań , korespondencji w kwocie 200 zł. Egzekucja została skierowana do wierzytelności należnych J. C. i M. C. (2) od Urzędu Skarbowego

w P., wynagrodzenia za pracę dłużników M. C. (1) i A. C., zajęcia rachunku bankowego dłużnika M. C. (2), zajęcia ruchomości należących do J. C. i M. C. (2).

Przeciwko powodowi A. C. toczy się kilka postępowań egzekucyjnych. Powód był przekonany, że któreś z tych postępowań obejmuje dług wynikający z tytułu wykonawczego będącego podstawą egzekucji prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Turku E. S. pod sygn. akt Km 138/15.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił w oparciu o wyżej wymieniony osobowy i rzeczowy materiał dowodowy zebrany w sprawie, który nie był między stronami sporny. Sąd I instancji dał wiarę zeznaniom powodów A. C. i M. C. (1), są one jasne i przekonujące. Okoliczności wydania tytułu egzekucyjnego, nadania klauzuli wykonalności, wszczęcia i prowadzenia postępowania egzekucyjnego pod sygn. akt Km 138/15 potwierdzają przedstawione przez strony do akt dokumenty, jak również dokumenty znajdujące się w aktach sprawy I Nc 19/05 i Km 138/15.

Ich autentyczności i prawdziwości treści w nich zawartych nie kwestionowała żadna ze stron. Także Sąd Rejonowy nie znalazł podstaw do tego, by czynić to z urzędu. Rozbieżności stanowisk stron dotyczyły oceny prawnej dotyczącej skuteczności podniesionego przez powodów zarzutu przedawnienia roszczenia oraz biernego zachowania pozwanego w egzekwowaniu należnego jej świadczenia, o czym w dalszej części uzasadnienia.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Rejonowy stwierdził, że powództwo jest niezasadne i jako takie podlega w całości oddaleniu.

Dłużnicy A. C., M. C. (1), M. C. (2) i J. C. wytoczyli przeciwko (...) Bankowi Spółdzielczemu w M. opozycyjne powództwo przeciwegzekucyjne, o którym mowa jest w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Przepis ten stanowi, że dłużnik może w drodze procesu żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub w części albo jego ograniczenia, jeżeli po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane.

Powodowie występując z żądaniem pozwu stanęli na stanowisku, że w związku z upływem czasu od powstania tytułu egzekucyjnego doszło do przedawnienia roszczenia, wskutek którego zobowiązanie względem wierzyciela – pozwanego w sprawie banku – wygasło. W uzasadnieniu podstawy roszczenia określonego w pozwie jako żądanie pozbawienia wykonalności tytułu egzekucyjnego powodowie powołali okoliczność wskazującą na oparcie żądania na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. w postaci przedawnienia roszczenia z uwagi na upływ czasu od chwili nadania klauzuli wykonalności tytułu egzekucyjnego w postaci nakazu zapłaty tj. od dnia 15 listopada 2005 r. Stanowisko powodów nie jest uprawnione.

Pozwany wnosząc o oddalenie powództwa twierdził z kolei, że zarzut przedawnienia roszczenia nie jest uzasadniony, bowiem wskutek zdarzeń mających miejsce po powstaniu tytułu egzekucyjnego, doszło do przerwy biegu przedawnienia. Rację w sporze należało przyznać pozwanemu.

Sąd Rejonowy podkreślił, że powództwo o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego stanowi środek obrony przyznany dłużnikowi, zmierzający do zwalczenia tytułu wykonawczego w całości, w części albo do jego ograniczenia. Powództwo to jest powództwem o ukształtowanie prawa, ponieważ dłużnik, za jego pośrednictwem, zmierza do stworzenia lub zmiany już istniejącego stanu prawnego przez mający zapasć wyrok sądu. Powództwo jest kierowane wobec tytułu wykonawczego, zaś wykonalność jest cechą orzeczenia sądu. Jeżeli zatem powód twierdzi, że zdarzenie, które powołuje, spowodowało wygaśnięcie zobowiązania w całości, może żądać pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w całości.

W przypadku powództwa z art. 840 k.p.c. istnieją przesłanki formalne, w postaci określonych ram czasowych kiedy może być ono wytoczone, tak aby było prawnie dopuszczalne i skuteczne. Po pierwsze musi być ono wytoczone po powstaniu tytułu wykonawczego, w przeciwnym razie będzie ono przedwczesne. Pamiętać tu jednak należy o tym, że tytuł egzekucyjny nie koniecznie musi być prawomocny. Zasadą jest co prawda to, że chodzi tutaj o tytuł wykonawczy (tytuł egzekucyjny z klauzulą wykonalności), ale na równi z nim są traktowane tytuły egzekucyjne zaopatrzone tylko w

rygor natychmiastowej wykonalności, jak również tytuły egzekucyjne nie korzystające z powagi rzeczy osądzonej (np. akt notarialny). Po drugie z powództwem tym nie można wystąpić po ukończeniu postępowania egzekucyjnego, gdy świadczenie objęte tytułem zostało całkowicie zaspokojone, ponieważ z tą chwilą wierzyciel traci możliwość i prawo dysponowania tytułem wykonawczym.

W niniejszej sprawie dłużnicy wystąpili z powództwem po powstaniu tytułu wykonawczego i w toku prowadzenia przeciwko nim postępowania egzekucyjnego, co oznacza, że opisane wyżej przesłanki zostały spełnione.

Przesłanką merytoryczną, skutkującą uwzględnieniem powództwa, jest zaistnienie zdarzenia powodującego wygaśnięcie zobowiązania lub niemożność jego egzekwowania. Zdarzenia te muszą istnieć przed wydaniem wyroku pozbawiającego tytuł wykonawczy wykonalności oraz przed wytoczeniem powództwa. Stwierdzenie takiego zdarzenia ma charakter deklaracyjny ustalenia faktu, powodującego wygaśnięcie egzekwowanego zobowiązania albo niemożność jego egzekwowania (tak SN w orzec. z 20 października 1966r., III CR 224/66, opubl. OSNC 7 – 8/67 poz. 130).

Do zdarzeń skutkujących niemożnością egzekwowania zobowiązania zalicza się, jak zauważył Sąd Rejonowy w szczególności, przedawnienie roszczenia, na które powołuje się strona powodowa, wywodząc, iż nastąpiło przedawnienie roszczenia wynikającego z nakazu zapłaty zaopatrzonego w klauzulę wykonalności, wobec upływu 10 terminu przedawnienia a więc zaistniała okoliczność uniemożliwiająca egzekwowanie stwierdzonego w nim zobowiązania.

Instytucja przedawnienia wiąże z upływem czasu, ściśle określone skutki. Roszczeniu wierzyciela, po stronie dłużnika, odpowiada jego zobowiązanie, składające się z dwóch elementów: długu (powinność spełnienia świadczenia) oraz odpowiedzialności (gotowość majątku dłużnika do spełnienia świadczenia). Podstawowym skutkiem przedawnienia jest to, że po stronie dłużnika odpada element odpowiedzialności, co powoduje, że dotychczasowe zobowiązanie cywilne przekształca się w zobowiązanie naturalne. Samo roszczenie jako takie nie wygasa, gdyż nadal istnieje dług, ale nie ma możliwości jego przymusowego wyegzekwowania. Wprawdzie wierzyciel może dochodzić swojego roszczenia na drodze przymusowej, ale będzie to skuteczne tylko wtedy, gdy pozwany dłużnik nie uchyli się od zaspokojenia i nie podniesie zarzutu przedawnienia. W przypadku przedawnienia decydujące znaczenie ma więc zachowanie dłużnika. Sam dłużnik może się przy tym uaktywnić dopiero na etapie postępowania egzekucyjnego wskutek czego następuje odwrócenie ról, wyrażające się tym, że dłużnik występuje w charakterze powoda i pozywa wierzyciela, zwalczając tytuł wykonawczy uprawniający wierzyciela do prowadzenia egzekucji.

W myśl przepisu art. 118 k.c., jeżeli przepis szczególny nie stanowi, termin przedawnienia wynosi lat dziesięć, a dla roszczeń o świadczenia okresowe oraz roszczeń zawiązanych z prowadzeniem działalności gospodarczej – trzy lata.

Z kolei art. 125 § 1 k.c., stanowi, że roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Powołany przepis wprowadza mianowicie wydłużenie terminu przedawnienia, co jest podyktowane powagą przywiązywaną przez porządek prawny do prawomocnych orzeczeń wydawanych przez powołane do tego organy. Podane tu wyliczenie ma charakter enumeratywny i nie podlega wykładni rozszerzającej.

Powołany przepis nie wskazuje początku biegu przewidzianego w nim terminu przedawnienia, poprzestając na wskazaniu kategorii roszczeń, których ono dotyczy. W przypadku roszczeń zasądzonych prawomocnym orzeczeniem jest bezsporne, że zdarzeniem wyznaczającym początek biegu terminu przedawnienia przewidzianego w art. 125 § 1 kc jest uprawomocnienie się orzeczenia (a zatem nie chwila powstania samego tytułu egzekucyjnego, tj. wydania nakazu zapłaty, który przez pewien jeszcze czas pozostaje nieprawomocny).

W odniesieniu do zwalczanego w sprawie tytułu Sąd Rejonowy stwierdził, że jest nim orzeczenie sądu (nakaz zapłaty), zatem stwierdzone nim roszczenie przedawnia się z upływem lat dziesięciu. Nakaz zapłaty został wydany w dniu 25

kwietnia 2005 r. i stał się prawomocny z dniem 25 maja 2005 r. (co wynika z adnotacji na tym orzeczeniu, pozostającej w zgodzie z zasadami uprawomocniania się orzeczeń). Wobec powyższego uznać należało, że termin przedawnienia roszczenia zaczął swój bieg z dniem 26 maja 2005 r. tj. z dniem następnym po uprawomocnieniu się orzeczenia.

Zgodnie z treścią art. 120 § 1 k.c. bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Wymagalność jest to stan, w którym wierzyciel ma prawną możliwość żądania zaspokojenia przysługującej mu wierzytelności. Roszczenia mogą uzyskać przymiot wymagalności w dniu oznaczonym przez ustawę lub przez czynność prawną, albo wynikającym z właściwości zobowiązania.

Natomiast bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju, albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia roszczenia lub zabezpieczenia (art.123 § 1 k.c.).

Przerwanie biegu terminu przedawnienia ma skutek niweczący w stosunku do biegu tego terminu. Oznacza to, że czas terminu przedawnienia, który upłynął do czasu zaistnienia przerwy, uważa się za niebyły (inaczej niż przy zawieszeniu biegu terminu przedawnienia, w przypadku którego po ustaniu przyczyny zawieszenia, termin przedawnienia biegnie w dalszym ciągu, jako dalsza część czasu, który upłynął do momentu zawieszenia). Dłużnik, po przerwaniu biegu terminu przedawnienia, znajduje się w takim położeniu prawnym, jaki istniał, gdy jego roszczenie stało się wymagalne; bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się bowiem od początku, od następnego dnia po zakończeniu przerwy (art. 124 k.c.). Przerwanie biegu terminu przedawnienia może wynikać z zachowania wierzyciela lub dłużnika. Przyczynami przerwania biegu terminu przedawnienia mogą być zarówno zdarzenia (czynności) w znaczeniu materialnoprawnym (uznanie roszczenia), jak i o charakterze procesowym (wniesienie powództwa w celu dochodzenia roszczenia).

Organami, o jakich mowa w art. 123 § 1 pkt 1 k.c., są bez wątpienia sądy powszechne, sądy polubowne oraz komornicy sądowi.

Ustawa z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2015 r., poz. 790) stanowi, w art. 1, że komornik sądowy jest funkcjonariuszem publicznym działającym przy sądzie rejonowym. W art. 2 ust.1 ustawy wymieniono kompetencje komornika stwierdzając, że komornik wykonuje czynności egzekucyjne w sprawach cywilnych oraz inne czynności przekazane na podstawie odrębnych przepisów. Komornikom powierza się w szczególności następujące zadania (ust. 3):

- wykonywanie orzeczeń sądowych w sprawach o roszczenia pieniężne i niepieniężne oraz o zabezpieczenie roszczeń,
- wykonywanie innych tytułów wykonawczych wydanych na podstawie odrębnych przepisów.

Odnosnie funkcjonalnego powiązania pomiędzy czynnością a jej celem, jak wskazał SN w wyroku z dnia 4 października 2006 r. (II CSK 202/06, opubl. Mon. Praw. 2006, nr 21, s. (...)): "Czynność procesowa wtedy przerywa bieg przedawnienia, gdy można ją uznać za "przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia". W szczególności nie wymaga się, by czynność ta miała charakter czynności procesowej ofensywnej, a nie obronnej, albo żeby wiązała się z większym czy mniejszym ryzykiem procesowym lub trudnościami w realizacji roszczenia. Dochodzenie roszczenia, czy też przerwanie biegu terminu przedawnienia nie musi też być jej jedynym celem. Wymóg bezpośredniości jest zachowany wtedy, gdy w odniesieniu do określonej czynności po pierwsze można stwierdzić, że jej ominięcie w procesie dochodzenia i egzekwowana należności jest niemożliwe lub po drugie po jej podjęciu, do czasu ustosunkowania się przez właściwy organ, wierzyciel nie ma możliwości kontynuowania postępowania.

Najbardziej charakterystyczną czynnością wierzyciela zmierzającą do zaspokojenia roszczenia jest wniosek o wszczęcie egzekucji, który składa się organowi egzekucyjnemu – komornikowi lub sądowi rejonowemu (art. 796 k.p.c.). Taka czynność jest niewątpliwie czynnością podjętą przed organem powołanym do egzekwowania roszczeń oraz bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia wierzyciela.

W doktrynie i orzecznictwie Sądu Najwyższego, powszechnie przyjmuje się, że czynnością procesową powodującą przerwanie biegu terminu przedawnienia jest złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności sądowemu lub pozasądowemu tytułowi egzekucyjnemu (wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 17 grudnia 2004 r. w sprawie II CK 276/04; Lex nr 284135; z dnia 16 stycznia 2004 r. w sprawie III CZP 101/03, OSNC 2005, nr 4, poz. 58), a także złożenie wniosku o wszczęcie egzekucji.

Trzeba w związku z tym zauważyć, że takie przerwy miały miejsce w odniesieniu do roszczenia wynikającego ze zwalczanego przez powodów tytułu. Z dokumentów załączonych do pozwu i do odpowiedzi na pozew oraz znajdujących się w załączonych aktach spraw I Nc 19/05 tutejszego sądu oraz aktach egzekucyjnych Km 138/15 wynika mianowicie, że wierzyciel w dniu 14 listopada 2005 roku złożył wniosek o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 25 kwietnia 2005 roku, uwzględniony przez sąd postanowieniem z dnia 15 listopada 2005 roku. Z kolei, w dniu 30 września 2015 roku wierzyciel złożył wniosek o wszczęcie egzekucji (wpływ wniosku do komornika w dniu 5 października 2015 r.).

W świetle powyższych rozważań należało uznać, iż w niniejszej sprawie bieg 10 – letniego terminu przedawnienia roszczenia (na który powołuje się strona powodowa) został każdorazowo przerwany na skutek wystąpienia przez wierzyciela z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty (po raz pierwszy) i z wnioskiem o wszczęcie egzekucji (po raz drugi). Do chwili wystąpienia przez wierzyciela ze stosownym wnioskiem o wszczęcie egzekucji nie upłynął zatem 10 letni okres przedawnienia roszczenia.

Powodowie w pozwie podnosili, że podstawę faktyczną ich żądania stanowi także naruszenie przez pozwanego bank zasad współżycia społecznego poprzez fakt, iż pozwany przez ponad 10 lat nie podjął żadnej aktywności by należność objętą przedmiotowym tytułem wykonawczym wyegzekwować, czym doprowadził do powstania odsetek w wysokości przekraczającej należność główną. W ocenie Sądu powyższe okoliczności podnoszone przez powodów nie mogą stanowić dostatecznej podstawy uzasadniającej ich żądanie. Nie są to bowiem przesłanki, wskutek których zobowiązanie powodów wygasło albo nie może być (z punktu widzenia prawa materialnego) egzekwowane.

Powodowie upatrują niewłaściwego postępowania strony pozwanej, w postaci braku przez ponad 10 lat po stronie pozwanego aktywności w wyegzekwowaniu należności czym doprowadził do powstania odsetek w wysokości przekraczającej należność główną. Wskazać jednakże należy, że powodowie otrzymali nakaz zapłaty przez co mogli zapoznać się z jego treścią, a tym samym mieli możliwość podnoszenia wszelkich zarzutów przeciwko zasadności i wysokości dochodzonego wówczas roszczeń poprzez złożenie sprzeciwu. To zaniechanie powodów doprowadziło do uprawomocnienia się nakazu zapłaty. Należy zatem uznać, że to głównie bierna postawa powodów i niezastosowanie się przez nich do zobowiązania stwierdzonego prawomocnym nakazem zapłaty doprowadziło do powstania zobowiązania odsetkowego w tak znaczącej wysokości. Brak realizacji przez powodów zobowiązania stwierdzonego tytułem wykonawczym stanowi bez wątpienia zachowanie sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, zatem powodowie postępując sprzecznie zasadami współżycia społecznego nie mogą żądać ochrony w oparciu o przepis art. 5 k.c.

O kosztach procesu Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Powodowie przegrali sprawę w całości, dlatego, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik sporu, winni zwrócić stronie pozwanej wszelkie koszty poniesione celem obrony swoich racji, na które złożyły się koszty zastępstwa procesowego, gdyż w toku procesu pozwany był reprezentowany przez zawodowego pełnomocnika w osobie adwokata oraz opłata skarbową od pełnomocnictwa. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika została ustalona w oparciu o § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800).

Apelację od powyższego wyroku wywiedli powodowie zaskarżając go w całości i zarzucając :

- naruszenie art. 840 §1 pkt. 2 kpc. i oddalenie powództwa pomimo , iż po powstaniu tytułu wykonawczego zaistniały okoliczności powodujące niemożność egzekwowania świadczenia (przedawnienie),

- naruszenie art. 118 kc w zw. z art. 125 §1 kc. i uznanie , iż okres przedawnienia roszczeń objętych pozwem wynosi 10 lat , podczas, gdy stwierdzone orzeczeniem Sądu roszczenie obejmuje też odsetki , które ulegają przedawnieniu trzyletniemu , a odsetki zasądzone w pochodzącym od sądu tytule egzekucyjnym należne wierzycielowi od należności głównej za okres po dniu powstania tytułu , mają charakter świadczenia okresowego , ulegającego przedawnieniu w okresie trzyletnim ,

- bezpodstawne uznanie ,że zachowanie pozwanego polegające na braku aktywności w egzekwowaniu należności, nie było sprzeczne z zasadami współżycia społecznego , a powodowie sami , bierną postawą spowodowali ,że zobowiązanie odsetkowe przewyższa należność główną i nie mogą żądać ochrony w oparciu o treść art. 5 kc. ,

- naruszenie art. 233§1 kpc. poprzez przekroczenie zasady swobodnej oceny dowodów i dokonanie ustaleń sprzecznych z treścią zebranego w sprawie materiału dowodowego i doświadczenia życiowego .

W oparciu o powyższe zarzuty powodowie wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie powództwa ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania , zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów zwrotu kosztów procesu w obu instancjach wg. norm przepisanych .

W odpowiedzi na apelację pozwany wniósł o jej oddalenie o zasądzenie solidarnie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania za II instancję wg. norm przepisanych .

Sąd Okręgowy zważył , co następuje :

Apelacja wywiedziona przez powodów okazała się częściowo uzasadniona .

Podstawową kwestią w nin. sprawie okazało się ustalenie i ocena

czy w trakcie biegu terminu przedawnienia liczonego od daty uprawomocnienia się nakazu zapłaty z 25 kwietnia 2005r. doszło do zdarzeń powodujących przerwę tego biegu, a jeśli tak , to jaki to ma wpływ na żądanie pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Utrwalone jest stanowisko, że przedawnienie wierzytelności stwierdzonej tytułem wykonawczym może stanowić podstawę powództwa z art. 840 par. 1 kpc (por. wyrok SA w Warszawie z 30.07.2010 roku, VI ACa 53/10, postanowienie SN z 18.03.1971 roku, I CZ 110/70). Nie budzi wątpliwości, na co zwrócił uwagę Sąd Rejonowy ,że zarówno złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przez wierzyciela , jak i wszczęcie postępowania egzekucyjnego powoduje przerwanie biegu przedawnienia roszczenia wynikającego z przedmiotowego nakazu zapłaty . Zgodnie z regulacją art. 124 §1 kc „po każdym przerwaniu przedawnienia biegnie ono na nowo”. W razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone (§ 2). Utrwalone jest również stanowisko, że złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności powoduje przerwanie biegu przedawnienia, jak również jego zawieszenie do czasu zakończenia postępowania wywołanego tym wnioskiem (por. wyrok SA w Katowicach z 07.05.2014 roku, I ACa 1215/13, wyrok SA w Lublinie z 29.01.2014 roku, I ACa 684/13, a co do przerwy również wyrok SN z 17.12.2004 roku, II CK 276/04, zgodnie z którym wniosek o nadanie klauzuli wykonalności przerywa bieg przedawnienia, bez względu na to, czy dotyczy on sądowego czy pozasądowego tytułu egzekucyjnego). W przedmiotowej sprawie , jak trafnie przyjął Sąd Rejonowy , pozwany wniosek taki złożył w dniu 14.11.2005r., a postanowieniem z dnia 15.11.2005r.nakaz zapłaty zaopatrzone w klauzulę wykonalności.

Do kolejnej, drugiej przerwy, doszło na skutek wszczęcia obecnej egzekucji w sprawie Km 138/215 prowadzonej przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Turku E. S. .

Kolejnym zagadnieniem wymagającym rozstrzygnięcia było odniesienie tych przerw biegu przedawnienia do treści tytułu wykonawczego i wynikającego z niego obowiązku zapłaty. Zgodnie z regulacją art. 125 § 1 kc : roszczenie stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lub innego organu powołanego do rozpoznawania spraw danego rodzaju albo orzeczeniem sądu polubownego, jak również roszczenie stwierdzone ugodą zawartą przed sądem albo przed sądem polubownym albo ugodą zawartą przed mediatorem i zatwierdzoną przez sąd, przedawnia się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy. Jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenia okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu.

Nie budzi wątpliwości, że 10-letni termin przedawnienia należy odnieść do należności głównej wynikającej z tego tytułu i należności dotyczącej kosztów procesu. Co do odsetek należało natomiast ocenić czy podlegają one 10-letniemu czy 3-letniemu terminowi przedawnienia. W zakresie tej oceny odwołać się należy do podzielanej przez Sąd Okręgowy wykładni dokonanej w wyroku SN z 15.01.2014 roku, I CSK 197/13, OSNC 2014/10/106. Zgodnie z nią określony w art. 125 § 1 kc dziesięcioletni termin przedawnienia ma zastosowanie do stwierdzonych wyrokiem roszczeń o odsetki za opóźnienie wymagalnych w chwili uprawomocnienia się wyroku. Trzyletniemu przedawnieniu ulegają stwierdzone wyrokiem roszczenia o odsetki za opóźnienie należne i wymagalne po dniu uprawomocnienia się wyroku. Odnosząc to stanowisko do rozważanej sprawy przyjąć należy, że 10-letniemu przedawnieniu podlegają odsetki należne jedynie za okres do dnia 25 maja 2005r. roku (jako wymagalne w chwili uprawomocnienia się nakazu). Odsetki należne zaś po tej dacie (tj. od 26 maja 2005r.) ulegają przedawnieniu 3-letniemu jako świadczenia okresowe. Z tego powodu należało przyjąć, że opisane wyżej przerwy biegu przedawnienia i liczenie tego biegu na nowo, oraz odstępy czasowe pomiędzy poszczególnymi zdarzeniami wywołującymi te przerwy, doprowadziły do przedawnienia tylko tych należności wynikających z przedmiotowego nakazu, których termin przedawnienia jest krótszy niż 10 lat. Dotyczy to zatem odsetek należnych za okres od 26 maja 2005r. do 5 października 2012 roku. Wszczęcie postępowania egzekucyjnego w dniu 5 października 2015r. w sprawie Km 138/15 spowodowało przerwę biegu przedawnienia, której skutki liczone są na 3 lata wstecz (w zakresie odsetek wymagalnych po uprawomocnieniu się wyroku) i na 10 lat wstecz (w zakresie pozostałych odsetek, należności głównej i kosztów). Spośród odsetek wymagalnych od chwili uprawomocnienia się wyroku nie uległy zatem przedawnieniu te, których termin wymagalności przypada na okres do 3 lat wstecz od dnia 5 października 2015 roku, zatem od dnia 5 października 2012 roku do tej daty.

Z uwagi na powyższe rozważania konieczna okazała się korekta zaskarżonego wyroku w pkt. 1 i 2 po myśli art. 386§1 kpc.

Należy zauważyć przy tym, iż wbrew twierdzeniom apelacji, brak jest podstaw do zastosowania w tej sprawie regulacji art. 5 kc. Należy pamiętać, jaka jest geneza powstania zadłużenia powodów w stosunku do pozwanego, jednakże należy przede wszystkim uwzględnić wyjątkowość możliwości uznania zarzutu przedawnienia za sprzeczny z zasadami współzycia społecznego. Wyjątkowość ochrony przed przedawnieniem w postaci zastosowania art. 5 kc jest zgodnie podkreślana w orzecznictwie. Zwraca się przy tym uwagę na okoliczności, które spowodowały opóźnienie, na niewielki okres opóźnienia, czy też obiektywne okoliczności usprawiedliwiające opóźnienie w wystąpieniu z pozwem - jako okoliczności mogące uzasadniać zastosowanie regulacji art. 5 kc (por. np. wyrok SA w Łodzi z 17.10.2014 roku, I ACa 549/14, wyrok SA w Katowicach z 03.10.2014 roku, V ACa 260/14, wyrok SA w Gdańsku z 04.06.2014 roku, V ACa 222/14, wyrok SA w Katowicach z 10.04.2014 roku, I ACa 7/14). Pozwany, co prawda w żadnym z pism nie wyjaśnił z jakich przyczyn od 2005 roku aż do 2015 roku, zatem przez niemal 10 lat nie podejmował żadnych kroków zmierzających do wyegzekwowania swojej należności wynikającej z nakazu, niemniej nie można tracić z pola widzenia faktu, że pozwaniu nie uścili, przez tak długi okres czasu, nawet części swojego długu.

W pozostałej części powództwo nie zasługuje na uwzględnienie, nie zasługuje też na takie uwzględnienie ta część apelacji, o której oddaleniu orzeczono w oparciu o art. 385 kpc.

Konsekwencją powyższej zmiany wyroku jest również zmiana rozstrzygnięcia o kosztach procesu wydanego przez Sąd Rejonowy. W sprawie mamy do czynienia z częściowym uwzględnieniem powództwa, każda ze stron wygrała proces jedynie częściowo. W tej sytuacji zasadne jest zastosowanie w sprawie regulacji art. 100 zdanie pierwsze

kpc i dokonanie wzajemnego zniesienia pomiędzy stronami kosztów procesu zarówno w pierwszej, jak i drugiej instancji. Istotną jest tu specyfikacja żądania, w ramach którego jako wartość przedmiotu sporu wskazano jedynie kwotę główną (zgodnie z regulacją art. 20 kpc) i co do tej kwoty głównej to pozwany wygrał sprawę, (bo nie uległa ona przedawnieniu), jednakże istotną wartość będącą przedmiotem egzekucji dają same odsetki naliczone od 2005r. roku (które choć nie wliczane do wartości przedmiotu sporu, to jednak z finansowego punktu widzenia są wartością ekonomicznie wyższą niż kwota główna), co do których to powodowie w znacznej części wygrali sprawę.

Dodać należy, że przedmiotem żądania był cały tytuł wykonawczy.

Aleksandra Bolczyk Iwona Złoty Ewa Kozłowska